

R o m e t e n.

N:o 91.

Onsdagen den 14 November 1827.

Natur och Konst.
(För Trägårdsmästare.)

Swartför främma bort naturen?
Ingen lund stod fonstigt fluren
Uti Adams paradís.
Rentöft fri der lekte wären
Med sin enkla frans i håren,
Och hwar fogel sjöng des pris.

Swarttill konst, som känslan gåddar?
Styr ej från de klippa häddar
Swarte wärens nästergat?
Rädd att saren när hans wingar,
Wäl han sjunga fri, och swingar
Dort till buken i sin dal.

Se till Odens park tillbaka!
Adam, enkel, som des maka,
Jugen blomsterföla höll.
Fri fring höjd och dal gick fransen,
Liksom Eva's hår, i glansen,
Wärdelöst fring des skuldra föll.

Wäl du ängens blomma lära
Konstens boja tåligt bära:
Långsamt döer hon på sin rot.
Kunna wäl Cybeles prestes
Avinga sfogarnes Orchester
Pinsamt sjunga efter not?
Flora är ju barn? — Hwi plockar
Du åt o skulds lätta leckor
Flårdens tunga perlestrud?
Rosen är en landelig flicka.

Fri hon himlens dag will dricka:
Ej i drifbänk kläs till brud.

Skuffla — sanda breda gångar,
Ryck derur hwar ros, som ångar, —
Ej åt Flora swor du tro. —
För en sáfång Donna pussar
Du hwar sig. — Ty eljest smutsar
Gennes nåd sin sidenflo. —

Till en Uppbördsman.

Se, hwad pragt! — Till kronans gårdar
Guldets floder löpa kapp!
Klang för dig, som flödet wårdar.
Wrid och wänd din gyllne tapp.
Guld ej tryter,
När man skryter
Med tre Guldberg i sin knapp.

Mången dwerg, i lånet, hamrar
I sin skrefwa kronans gull.
Drag det ur de mörka samrare
Sätt för drakens håla tull! —
Men försigtigt
Räkna riktigt
Att din egen börs blir full.
Blomstre glad och rikt din lefnad,
Som ett bødigt fruktträd lee.
Kronans winst och egen trefnad
Wälj till tänkespråk, samrer!

Tänk hvad ära
Sist att bära
Wasa-brickan, en Collier!!

En ny swit af Graverade Teckningar öfver Fredmans Sånger och Epistlar har Herr Chevitz bjudit, genom utgifwandet af de förnämsta Scener och Buer, hvilka i ofwannämde arbeten företrädeswis sbrekomma.

Af dessa har första häftet lemnat kopparpreßen och innehåller:

1:o N:o 78 af Fredmans Epistlar, Fågnespel på Fader Didriks namnsdag, med 6 figurer, hwaribland fader Berg med sin Oboe, Gråmakar Löfberg med sin Dulcian, Åkerblommen, Gumman på stället och Lång-Anders i sin randiga rock wid Wasfiolen.

2:o N:o 55 Råggetspel hos Faggens, med 12 figurer, hwaribland Mollberg och Wingmark.

3:o N:o 36. Ullas flygt, med 8 figurer, hwaribland Krögaren och de 4 halta gubbarne.

Säkert skall denna swit af teckningar winna lika stort om ej större bifall än de ferskitta figurer Herr Chevitz sbrut lemnat. Hvad som i synnerhet behagat oss är N:o 55, der konstnären på ett högst tydligt sätt förstått att uppfatta Episteln mening och anda. Mollberg fraperar företrädeswis.

Så ser han ut midt bland de strålar
Solen sprider i sin nedergång;

Dufwen och lång;

Hatten trind och trång, blå rock, hvita uppslag,
svart bindel kring halsen. Pipan i mund, slanten
wid foten och flötet i hand. Minen allt för söt. Bred
wid under ett stul wid ett bord några, som nypa ur
en Fardus m. m.

Dernåst sätta wi N:o 78 i rangen. Gumman med flaskan i hand, hwarpå G III namn står; på tillfingret här hon de fyra presenthusen. Bergen, som håller swagdricka i sin oboe, sedan den förlorat sin klara sammartan. Gråmakar Löfberg, som knyter näsven mot Åkerblommen, allt är rätt bra exequerat. Det enda vi tyckt oss kunna i allmänhet anmärka wid Herr Chevitz figurer är, att de hafwa ett allt förmycket spfkontyde och karikerande likhet med hwarandra.

Wi önska att detta försök af Herr Chevitz måtte finna det uppmuntrande bifall hos allmänheten,

som det i sanning förtjenar. Man ser ej sällan de uflaste och mest platta karicatyrrer utkomma från stens tryckerierne och äfwen finna köpare. De ega dock på sin höjd, äfwen då de äro lyckade, ej annat värde de än det för dagen och tillfället.

Dessa teckningar åter hafwa sitt motsvarande och ständigt fortleswande innehåll i den oödlige skaladens egna sånger, igenkända och gouterade af hwar och en, som gjort en aldrig så yttlig bekantkap med Mollberg och Movitz.

I sjelfwa anmärkan yttras också ganska riktigt följande:

Härigenom har man trott sig kunna lemna åt nationen en fullständig tafsa af det lif, som den originella Skaladen så snittiskt förstått att måla, och trogeligen lärer ingen wisja sakna i sin samling de teckningar, hvilka erinra om den tid då, under en glad Konungs spira, fröjden i all sin södna höjd uppblomsrade, spridde sig och lefde i alla kretsar och förhållanden, och ännu mer, då denna tid så troget blef uppfattad af Sveriges första nationella Skalad. Man skall i dessa taflor igenkänna dragen af det Svenska nationallynnet och sederna, och äfwen i det bitart komiska och burleska återfinna den elegiska grundton, der under den mest sprittande och Bachantiska glädje, dygt tårfullt lyfter sig till ett ljusare hem, och de af windruswans blod färjade läpparne ändock måste tillstå, att på jorden ej finnes någon rätt waraktig och ogrumlad sällhet.

Recension.

Märkwärdigheter ur Allmänna Arbetshistorien, en Läsbock för alla folkskolelärofrer, af J. J. Thomæus. Första Delen pp. 546; Sednare Delen pp. 768. Utgitt i Stockholm 1827 (5 R:dr 34 f. Boco h.)

(Slut fr. N:o 90.)

Lord Cobham torde vara lika så intressant som de Riddare, hvilka med mod kämpat för några jordstorswor eller andras bifall, kalladt ära, utom för dem, som verkligen hata allt, som har beröring med Christendom. Då Henrik V år 1413 steg på Englands thron och Erkeb. Arundel der sökte utrota Riddarderna (så kallades de fromma i England), utpträdde Riddaren John Oldcastle (Lord Cobham), Kontingens och folkets gunstling, till deras försvar. Biskopen förmodade då Konungen, att sjelf söka omvända den af såderne-landet så högt förtjente Rättaren; ty han

wiste att Lorden war obdfsig och Konungen nog de-
spot, för att deraf retas. Bifkopens affigt wans." När Lorden, med dyppen och redlig oförfråttighet gen-
målte, att han wäl wille lyda honom, Konungen,
såsom sin Schwert, men alldeles icke på wän och
hans anhang, best det wore honom fullligen klart,
att denne wore; den i Skriften förut förkunnade
Guds fiende, så bortwände sig Henric med synbara
tecken till wrede. Wis om Kungligt underfidd, stikas
de nu Arundel en stämning till stottet Corling, der
Lord Cobham bodde. Men feodalbegreppen woro då
för tiden ej mindre gängbara, än föreställningarne
om det andeliga öfwerwäldet. Den höghjertade Nid-
daren kände sina förmånsrättigheter, och wägrade
att insläppa budbärarne. Härpå blef stämningen
hästad wid Cathedral-kyrkans i Rochester stora dö-
rar. Lorden bannlystes och den werldsliga magten
uppforderades att låta arrestera honom. Oaktadt alla
hans protester blef han innesluten i Londons torn."
— Wid ett förhör inför några prelater, blef den hö-
ge frigarens förmanad, att ödmjukt bedja om abso-
lution. "Jag har aldrig syndat mot eder, sadeden
oförfråde, och behöfwer derför icke er absolution.
Härpå knäböjde han, lyfte händerna mot himlen och
sade: jag bekänner inför Dig, ewige lefwande Gud!
att jag är en stor syndare; jag anropar i ödmjuk-
het din barmhertighet. Förtåt mig. Med tårar i
ögonen stod han nu upp och utropade med hög röst:
Guds folk! se desse äro edra ledare. Märken wäl, icke
för brytandet mot något Guds bud hafwa de satt
mig i band, utan för deras egna godtyckliga satser
och traditioner behandla de mig och andra på det os-
wärdigaste sätt. Må de dock påminna sig att det
wer, som Kristus utsagt mot de phariseer, skall full-
komligt gå i uppfyllelse." — Erkeb. frågade angä-
ende transsubstantionen, om, efter wälsignelse-orden
något materiekt bröd är för banden. Lorden swa-
rade, at i Sacramentet är båda, Christi lefamen och
brödet, det ena synligt, det andra förborgadt. Då
skrefs alla Prefterne: kätteri, kätteri. En sade med
mycken häftighet, att det wore ett swårt kätteri, att
kalla det bröd. Cobham swarade då: "Apostlen Pau-
lus war så wis som ni och kanske likaså god Chris-
ten; likwäl kallar han det bröd. För att säga det
kort; jag tror den heliga skrift af allt hjerta, men
ingalunda edra myndiga stadgar och orimliga beslut."
En conpiration hopdfittades derefter på det nebriga-
ste, för att lättare bereda hans dödsdom; med lugn och

aggfritt sinne och wärdigt hieltemod gick Lorden sin
död till mötes, derwid de andelige hindrade folket till
och med att bedja Gud för honom.

Några uttryck, anförda af denne förf. förtjena
att kännas äfwen af dem, som ej läsa böcker.

S. 194. När man frågade Adalbert, hwarföre
han aldrig sågs skratta, sedan han blifwit Erke-
Bisshop, swarade han: Det är en lätt sak, att
bära en Bisshopsmössa och ett kors; men
att inför Domaren öfwer lefwande och dö-
da afslägga räkenskap för ett Bisshopsdöme,
är en fruktanswärd sak. — Det är härwid an-
märkningswärdt, att i gamla dagar stälde man sig
gaten, sökte man så rykte för liberlighet o. d. för
att undgå Liaren. Har man aldrig gjort twärtom
för att winna den? Men så många prebenden woro
ännu ej fästade wid träsklan. Gregorius den sto-
re förbedd prefterna hålla gästabud. En Bisshop för-
swarade dylika och Gregorius bisshop med följande in-
fränkningar: 1) att inga frånwarande derwid la-
stas eller bespottas; 2) att de såfånga samtalen om
werldsliga angelägenheter undwikas 3) att Guds
ord läses, och 4) att ej mera spis framfättes, än
till kroppens näring är tjenligt.

En Bulgarer har lärt. Om du wäl, att dina
söner skola wara dig hörsamme, så underwisa dem
i Guds ord. Säg icke att det tillkommer endast de
andeliga och Munkarne, att läsa den h. Skrift.
Det är hwarenda Christiens pligt i synnerhet deras,
som äro omgifne af werldsliga göromål. De tarfwa
mesta hjelpen, emedan de bestinna sig i en storm.
Bernhard sade om Prefterliga kassellen: "den som
är kallad till sjätars underwisa, han är af Gud
kallad och ej genom egen äregirighet: och hwad är
denna kasselse annat än ett innerligt uppeggande af
kärleken, som insödar hos oss den driften att söka
wåra bröders salighet . . . I sanning, den prebikan-
ten hörer jag gerna, som förer mig derhän, icke
att beundra hans wältalighet, utan att
söka öfwer mina synder."

Som förf. är lika wist en warm wän af upps-
lysning och frihet, som af sann Christendom, träffar
man här många bewis på den sanningen, att ljus
och frihets sinne äro frukter, som aldrig uteblifwa,
der Gud ord får lysa och wärma. Julian insåg
det, och förbedd derför de Christna att i sina Scho-
lor läsa de klassiska auctorerna, då han wille unders-
gräfwå deras religion. Förf. är opartij, kanske

mer än de många sektariska och illiberala i vår tid försåta honom, och betraktar t. ex. Kätterierna, "de så flåsa Kar i solen, som tid efter annan försvinna och återkomma," mest såsom en ledning för bedömande af tidernas bildning. Goda arbeten äro med urval rådfrågade. Författaren har med ett ord, lika stor beger af detta verk, som Boktryckare och förläggare ha liten. Papper och tryck intyga det.

Musik.

Fråga till i Kyrklagfarenhetens erfarsne män.

Sedan nya kyrkohandboken antogs, inträffade en gång i ett Stift uti Sverige den händelse, att en befullmäktigad kyrkoherde, efter träffadt accord med företrädarens Sterbhus, tillträdde sitt Pastorat i Maj månad det år, då sista nådåret efter företrädarens tog sin början. Håradsprosten anländer en förtne dag att verkställa laglig inventering till den nye kyrkoherden uti vederbörandes närvaro. Efter Inventeringens slut öfverenskomma Håradsprosten och kyrkoherden, att denne sednare skall då straxt med hand å bok wid Altaret aflägga Ambetseden inför Prosten. Sedan eden var gången, öfverklar Prosten honom lycka uti ett kort tal inpromtu, läser derefter Fader vår och wälsignelsen. — Följande året wid den tid förnämnde kyrkoherde lagligen skulle tillträda Pastoratet, om icke accord mellankommit, erhåller Håradsprosten Biskopens förordnande, att inställa kyrkoherden i församlingen högtidligt efter formuläret i kyrkohandboken. Prosten, som ansåg denna actus redan vara rätteligen verkställd, reser straxt till Biskopen att undanbedja sig förnyandet deraf, och erhåll då en kanske icke so förtient skrypa för det han, emot 23 Cap. Kyrkoreglen, tillåtit sig af egen myndighet denna åtgärd, utan att derom wara af Biskopen anmodad, och utan att sedan hafwa inberättat händelsen. Och emedan Biskopen desutom ansåg acten vara ofullständigt fördrättad, samt kyrkoherden endast hafwa bordt betraktas såsom nådårspredikant till den tid han lagligen skulle tillträda; så förnyade han afswarligen sina ordres till Håradsprosten, att i vederbörlig ordning verkställa inwigningsacten, hwilket också skedde.

Detta berättas, utan att ingå i någon undersökning, huruwida Håradsprosten förhållit sig felaktigt, eller huruwida Biskopen bordt låta bero wid hwad af Prosten war widgjordt, (derom må hwar och en sielf sålla utslaget efter sitt begrepp) men för att framställa den fråga: Huru bör en befullmäktigad kyrkoherde betraktas, som efter a-

cord med företrädarens Sterbhus försådan bewiltjade nådår tilländalupit, tillträder Pastorat, antingen såsom nådårspredikant eller såsom den, hwilken redan lagligen tillträdt Pastoratet?

Betraktas han endast såsom warande nådårspredikant och skulle händelsewis dö under nådåret efter företrädaren; så hafwa ju hans efterlämnade Enka och omyndiga Barn icke laglig rätt att begära och erhålla nådår, efter honom, som endast warande nådårspredikant. — Men betraktas han såsom den, hwilken redan lagligen tillträdt Pastoratet; så äga hans omyndiga barn och enka denna rättighet i händelse af hans dödsfall under tiden, förrän han bordt lagligen tillträda. Hwilketdera är nu rättaste åsigtan af saken?

Biskopen, såsom redan är berättadt, betraktade kyrkoherden endast såsom nådårspredikant (efter han tillträdt efter accord) till nådåret war slutat.

Gårdagen

Steg upp med en klar himmel och en förnyad sol. På aftenen gick en annan sol upp för den Stockholmska publiken, Fru Catalani. Det är någon ting värde deri att tänka sig, att man aldrig i sin lifnad mer får höra denna röst, liksom toge man afsked från den sista sommarblossman; den sista nåttergalen för att sedermera utiagas på ett öde fält, utan något föremål för ögat, utan något ljud för örat. Men allt blir här i lifwet förr eller senare det allbraststa. Den allbraststa kysen, det allbraststa löjet, den allbraststa glindrande windruum, och det allbraststa andedraget. Likwäl bor det en musk inom hwarje människobröst, som aldrig dörr, som talar till oss i fröjd och smärta, i lif och dö. I döden? Ja, ho wet om wi icke just då äro närmast den rätta sängen? Hwem wet, hwad ljud från öfverstränder då möter själen? Dikten om swanen, att hans sjädrar klinga i dödsminuten, är en wacker dikt. Om det blir af Portogallo, Cerubini eller Mozart må Hofscapellet döma, men säkert är att denna composition, der stjernorne (enligt Platos ide om werldsmusiken) blifwa noterne, ej behöfwer hwarken någon Argusist eller Stockholmspostis recensition för att gålla inför den stora werldspubliken, sedan de gamla werldsmaschinerna äro sönderslagna, och den stora Revisionen är för sig gången, der frunt ej mer behöfwer upptäsa af något swärd eller boyspet är i behof af något ytterligare ankare.

Stockholm,
Elméns & Granbergs tryckeri.

R O M E T E N.

N:o 92.

Lördagen den 17 November 1827.

Fragmenter ur Shakespeares Komedi:
die: Timon af Athen.

(Forts. fr. N:o 83.)

Sedan Timon äntligen börtjat dygna dygonen, och finner sig bedragen i sina förhoppningar på sina förmenta vänner, beslutar han bjuda dem på en måltid, der han öfver dem utgjuter all sin galla.

Sjette Scenen.

Ett prägtigt rum i Timons hus.

(Musik. Bordet serveras. Åtskilliga ädlingar inträda från åtskilliga sidor.)

Den förste.

God' dag, min herre.

Den andre.

Samma önskas tillbaka. Jag tror den hedersvärda herren wille bara sätta oss på prof en stund.

Den förste.

Det war juß derpå mina tankar haflade, då jag erubte er. Jag will hoppas, det är icke så på uppskåningeu med honom, som han wille låta påskina, då han pröfwade sina serskilda vänner.

Den andre.

Det bör det icke kunna wara, att sluta efter de nya bjudningarne.

Den förste.

Skä tycker jag. Han skickade mig en helt enträgen bjudning, som åtskillige angelägna gäromål nbdgade mig att afbjda, men han beswor mig på nytt, och jag måste insinna mig.

Den andre.

På samma sätt stod jag i stuld hos wigtiga ättigganden, men han wille icke höra några ursäkter. Det gör mig ondt, att jag icke hade något inne, när han skickade och begärte låna af mig.

Den förste.

Af samma bekymmer är jag sjuk också, nu när jag kommer undersund med, hur saken står.

Den andre.

Skä är det med oss allesammans här. Huru mycket begärde han låna af er?

Den förste.

Tusen stycken.

Den andre.

Tusen stycken?

Den förste.

Än af er?

Den tredje.

Ja, hos mig — Se der kommer han.

Timon (kommer med betjening.)

Timon.

Hjertligt wälkomna, mina herrar, ä ömsse sidor! Hur mår ni?

Den förste.

Alltid på bästa sätt, så snart jag hör er N:os wälgång.

Den andre.

Swalan följer icke sommaren mera willigt, än wi er N:ad.

Timon (affides.)

Skä eller lemnar wintern mera willigt: sådane sommarfoglar äro menniskorne. — Mine herrar wår

måltid ibnar icke så lång väntan: undfågnalmeßers tid era dron med musik; i fall de stå ut med att fara så illa, som att undfågnas med trumpeter. Bl bli straxt färdiga.

Den förste.

Jag vågar utbe mig, att ert Nåd icke tåkes ta illa upp, att jag nödsakades sända budet toms händt tillbaka.

Timon.

Ah, Herre, låt icke sådant lappri bekomma er.

Den andre.

Aldre Herre! —

Timon.

Ah, min bästa vän, hvad är det?

Den andre.

Min aldrandigaste Herre, jag är ordentligt sjuk af blygsel, att då ert Nåd behagade sända mig bud och befälla, jag var en olycklig tiggare.

Timon.

Länk icke på den saken, Herre.

Den andre.

Hade budet endast kommit två timmar tidigare. —

Timon.

Å! låt icke sådana obetydigheter upptaga ert goda minne. — Där in maten!

(Faten inbäras.)

Den andre.

Loft öfver allesamman faten!

Den förste.

Ah! ett delikat mål, det vill jag lofva.

Den tredje.

Ja, det är säkert, om pennningar och årstid kunna förnä något.

Den förste.

Hur stå till? Hvad nytt?

Den tredje.

Har ni hört att Alcibiades är landsförvisst?

Den förste och andre.

Alcibiades landsförvisst?

Den tredje.

Det är han. Rita på mig.

Den förste.

Hur så? Hur så?

Den andre.

Jag ber, hvad är anledningen?

Timon.

Mina värdbasse vännar, kom närmare.

Den tredje.

Det skall jag säga er en annan gång. Här ha vi ett prägtigt kalas för oss.

Den andre.

Annu densamme som han har varit.

Den tredje.

Tro, det här sig? tro, det här sig?

Den andre.

Helt wist: men tiden, — och så —

Den tredje.

Jag förstår.

Timon.

Du hvar och en till sin plats, så i stäng som om det bure åstade till åstfarinnans rum: på hvar plats spisar ni samma rätter. Hör nu icke detta till något statskalas, der man låter maten kallna innan man kan komma öfverens om första platsen, Sätt er, sätt er. Först en tackfågelse åt Gudarne, O store wälgbare! beströ vårt samfund med tackfågelse. Skaffa er pris för edra stänker, men behåll alltid något qwar att bortskänka, på det edra gudomligheter icke må blifwa föragtade. Låna hvar man nog, att icke den ene må behöfwa låna den andre; ty om sjelfwa eders gudomligheter wille låna af menniskor, så skulle menniskorne affalla från gudarne. Gif att rätterne blifwa mera åstade än den, som ger dem. Låt aldrig tiugo mannasamfund fattas ett tjog skålar. Hvar tolf qvinnor sitta wid ett bord, låt alltid ett dusin vara — hvad de äro. Era öfriga påförlor, o gudar, — Athens råd och pöbbels dragg, — hvad skändt är ibland dem, det antwårda till sin förödmelse. Och dessa mina wännar, som här församlade äro, — såsom de för mig äro ingenting, så och uti ingenting dem wälåfågnas, och till ingenting ware de wälkomna.

Lag af, ni hundar, nu och slaffa!

(Locken aftagas ifrån faten, som befinnas uppfyllda med hett watten.)

Någre af gästerna. Hvad

Betyder detta?

Andra. Jag förstår det ej.

Timon.

Må aldrig ni få se en bättre måltid. Ni hvar munwänner! rök och lummigt watten!

Det är er dygd. Det här är Timons fissa;
Som, öfverhållid med edert smickers prål,
Nu twär det af, och slänker er i synen.
Er dunst.

(Står watten i anfigtet på gästerna.)

Lef länge och förhatade,
Ni afflywårda tallriksliktare,
Ni smilande och håla plundrare,
Ni söta utswar, och fromsinta bjdrnar,
Bordwänner, lyckans narrar, sommarfjårlar,
Ni frokruggeslafswar, dunstler, avtomater,
Ni djurs och menskers pest på er förwandle
Till skorpa hwarje slåt! Swad? Går du nu?
Håll! läkemedel först! du och — och du?

(Han kastar saten efter gästerna. De skynda sig undan.)

Ha, jag skall låna dig, ej låna af dig. —
Hej! allt i fart! Ej blifwe mer en fest,
Der ej hwar skurf wälkommen är som gäst.
Brinn upp mitt hus! Athen sjunk ewigt ned;
Ty nu är hela werlden Timon led. (går.)

Gästerna återkomma.

Förste Adlingen.

Swad är detta, mina herrar?

Den andre.

Känner ni anledningen till Timons raseri?

Den tredje.

Tyft! har ni sett min mössa?

Den fjerdde.

Jag har blifwit af med min mantel.

Den andre.

Det är en galen menniska, och ingenting utan
nycker regera honom. Han gaf mig håromdagen
en juwel, och nu har han slagit den ur bringan på
mig. Har ni sett min juwel?

Den tredje.

Har ni sett min mössa.

Den andre.

Här är hon.

Den fjerdde.

Här ligger min mantel.

Den förste.

Låt oss skynda.

Den andre.

Han är förspåt.

Den tredje.

Det erfor nyss mitt ben.

Den fjerdde.

Hå wankar ån juwel, ån idel sten. (De gå.)

Fjerdde Akten.

Första Scenen.

Utansför Athens murar.

Timon kommer.)

Timon.

En bliå tillbaka ån på dig, du mur,
Som skyddar dessa utswar. Sjunk till jorden,
Förswara ej Athen! Bryt eder trobet,
O Dwinnox; barn er tydnad; slafswar, narrar
Från bånken ryå den stryngliga senaten,
Och uppsyll deras plats. Åt nedrig brånad
Er offra utan motstånd, unga jungfrur,
I edra mödrars åsyn! Gåldendrur
Håll fast, drag dollen ut, förn ni betalar,
Och ståt i bröstet på de fordrande!
Lifegne ståt! Långhåndte råsware
Su åro edra allswarsamma herrar.
De plundra efter lag. Slafwinna, tråd
Uti din matmors sång; hon är hos kopplarn.
Du sextonårige, ryå bolskerkydan
Ifrån din gamla lemmanotte far,
Och ståt hans hjerna ut. Åll kärlek, wårdnad
För gudarne, rättwisa, fred och sanning
Åll huktig tuått, nattro, grannsamja, ståt,
Uppsofran, seber, nåringesång, mysterier,
Håld, sladgar, ordningar och stånd och lagar
Förfalle till förwiring, till sin motsats.
Doå — leswe all förwiring! — Menskoplågor,
Ni starka, smittosamma sebrar, hoya
Er på Athen, det mogna! Kalla låndwårk
Krymp hoy nådsherrarne, att deras lemmar
Wål lama, lifsom deras seber. Lusta
Och sjelfwåld smoge in uti er ungdoms
Wåd' mårg och hjerta, att de, stråswande
Mot dygdens stråm, må brånka sig i rus.
Må bblider ståt i hwar Atheners bröst,
Och ståt bli spitåstta öfwerållt,
Och andedrågt förwesse andedrågt,
Att deras ungångållis, som deras wånstån,
Må bli ett gift! Jag medför blott från dig
Min nakenhet, du afflywårda ståt!
Jag åswe den med tusenfåstigt werop.

(Gåder åter fra mantel.)

Till Fogs vill Timon: han skall finna der
 Svart vilddjur bättre än hans släkte är.
 Athenare, — o gode gudar, hör! —
 Våd in och utom denna mur förgrö,
 Och were Timons hat, som Timons dar,
 Till hög och låg, till allt hvad anda har.
 Amen! (går.)

Hans Majestät, Konungen af Bäjern,
 Ludvig Carl Augusts *) yttrande om fris-
 bet i vetenskapliga undersökningar.

Några dagar efter den högtidliga inwigningen af
 det nya Universitetet i München, sammankallades
 Senaten till en audience hos Hans Majestät. På
 Rektorns tal behagade hans Majestät svara på följande sätt:

"Intet har i edert tal behagat mig så mycket,
 som hvad ni yttrat med afseende på den vetens-
 kapliga forskningens oafhångighet samt friheten i tal
 och meddelande. Det är min innerligaste, min djus-
 passe öfvertygelse, att här i hvarje twång, hvarje
 censur, äfwen den moderataste, har en förderlig in-
 flytelse, emedan den i sig föder till att constituera en
 ömsesidig tillit, endast föder af sig misstroende. Hvar-
 je frihet är öfvertigen underkastad misbruk, liksom
 hvarje lags öfvertädelse; dock, för att mota så det
 ena som det andra, dertill har jag både vilja och
 magt. Jag önskar Religion, men jag vill se den i
 mina undersåtars hjertan, sinnelag och hand-
 lingar. Jag önskar vetenskap, men i sin hela öf-
 förnyade gestalt och verksamhet, och skall
 känna mig lycklig, om mitt Bäjern raskt och oafbrus-
 tet fortgår på sin bana. Jag förlitar mig på edert
 gemensamma verkande för detta berömliga mål, för
 den förhoppningsfulla ungdomens, blomman af så-
 derneslandet, bildning. Wären försäkrade om min
 wålwilja, mitt Konungliga skydd."

När man läser detta, och tänker på de wåltas-
 lighetsstycken mot all sann upplysning, som till-
 swarfsas och med helgonbilder omhängas i Spanien,
 Frankrike m. m., då förefommer det en som om
 man reste i Sweitz, der man den ena timman får

das mellan doftande ångar och grönskande lunder,
 och den andra mellan dimmor, hvilka hänga som
 munkfåpor öfwer fjellarne, ismassor och drifwor el-
 ler ett yrande snöglopp, som i lätta guerillor swän-
 ger fram genom dalarne. Dessutom, hvilka helt an-
 dra än de wänliga åsigterne måste wi lida fatta öf-
 wer sielshwa katolicismen, när wi påminna oss, att
 Bäjern är ett katolskt land, och likwät herrskar der
 den största tankefrihet.

Det förhåller sig med dem, som hata den nya
 re bildningen, som med Egyptierne. De tillböda
 gamla och föräldrade fattor, men låto dränka de unga.
 Såsom fordom med härorne, anställer man nu un-
 dersökningar med böcker och deras förmenta compact
 med Satan, eller också är det med bokcensuren i wis-
 sa länder, som med fällningen af wed för de fattis-
 gas räkning på Djurgården; man begagnar till det
 mesta windsålen och stubbar m. m. till behofwets
 fyllande, men de frodiga och stora träden så stå os-
 rödrda qwar. Så ega de uflaste wisoner, drömmor,
 och allt litterärt affråde fri utdelning, men det dug-
 ligen får ej under någon förewänning till begagnan-
 de utlemnas.

Wördsam anhållan.

Som efter Stockholms Postens menande, nu i dag
 ördag man wäntat sig en ytterligare Concert, nem-
 ligen den alldräffsta af Fru Catalani, men därom
 ingen annonce från den wörda Sångerskans hand
 institut i Dagbladen, anhålles wördsammalt, på det
 publikens förtroende till Stockholms Posten ej helt och
 hållet i afseende på underrättelser må förlora sig,
 att han sielf gunstbenåget måtte föranställa om det
 öbjet att låta höra sig i någon aria på Operan i
 aften. Säkert skall hela Dröfvertern med mycket nö-
 je biträda, och wi wäga nästan gå i borgen för att
 huset blir fullt. Applausfemeter låra ej efter utes
 blifwa, och hvad inkomsten beträffar, kunde den till
 någon förlist och i litterärt hänseende af sig komma
 men Dagbladsskrifware anslås. Werfer både på Swens-
 ska och Italienska låra ej komma att fela till ett
 vidare uppmuntrande, kunde man derjemte få hö-
 ra en solobländning på det Stockholmska posthornet,
 så wore det så mycket förträffligare. Denna önskan
 är framställd af ett okonstladt och högst wälmän-
 de hjerta, som haft den lyckan att understunden blif-
 wa undfågnad med Redak. recensentpufor, hvilka
 pinnar nu mera tyckas wara alldeles utbitta.

Stockholm,
 Elméns & Granbergs tryckeri.

*) s. d. 25 Aug. 1786. Tillträdde Regeringen d. 12 Okt. 1825.

R o m e t e n.

N:o 93.

Onsdagen den 21 November 1827.

Besöket i fädelsebygden.

Förbi är nbjets tjuuning,
Ett minne blott benämnd;
I blida windars susning,
Var harpan än ej ständ;
I stormen blott hon låter,
Sen glädjen tofsmat af,
Då fåfängt honom åter
Hon kallar ur hans graf.

Utaf de fordnä drömmar
Än mången bild sig ter,
Men som i ärens strömmar
Försvinner mer och mer,
Lif den, i molnet danas,
Ibland wid himlens bryn,
Den ena stunden spanas,
Den andra flyr vår syn.

Gått hem till barndoms lunden
Der fadershyddan fanns,
Med löf fring hjeslan bunden,
Lif som en brud med frans,
Till vågen, der du strödde
Gullwifworna i sand,
Som bleswo snart förödde
Af sommar solens brand.

Din trass kanste i almen
Skall spela för dig då,
Din tåting: än i halmen
Skall jollra med de små.

Din kuku skall du höra
Lif som en gammal wån,
Hans röst skall hjertat röra
Till barndomsfånssor än.

I fädna fånslowägor
Än bada skall din själ,
Då solens gullne lågor
Dig bjuda sitt farnväl;
Då uti sommarnatten
Du rosenmolnet ser,
Som uti Beteens watten
Sitt guldregn gjuter ner.

När fluggorna förjagas
Af morgonrodnans spjut,
En Eöndagsmorgon dagas
Då går fring neiden ut.
På knä, wid tufwan, luta
Små blommor i en ring,
Då när de bönen sluta,
De ståda sig omkring.

Klar, uti stängda dammar,
Står böljan andäktfull!
Än wid en hydda flammor
Ett fenster, rödt som gull,
Än hörs från Tempelgården
Den helga klockans ljud.
Nu tager Englawärden
Emot min suet till Gud.

Men, hvar är hon, som stannar
För mig mitt fader vår,
Som tvättar mig och kammar
Sin gosse gula hår,
Och fästet fen en blomma
Uti min högtidsdrägt?
Ack, säg! är ej den fromma
I dag ur sömnen väckt?

Och hvar är han, som spanar
Det höjda himlens ljus,
Och byddans gåsler manar
Att gå till Herrans hus,
Som med Guds namn på läppen,
Och hatten förd till mund,
Går ut med granna läppen,
Och synes än en stund?

I syfon! ack, I säta!
Jag eder än ej sport,
Af moderstärar wäta,
Sen hon sin bön har gjort.
I dalens samn jag frågar
Med längtan efter er.
Jag upp för kullen tågar,
Men ingen der jag ser.

Till båden, som sig kastar
För hållen, strid och klar,
Jag swärmistt ännu hastar,
Försänkt i fordna dar,
Och fysterwännen tofvar,
Som, trågen, ofwansför
Af pinnar timret plöfvar,
Hwaraf jag danmar gör.

Männ' känslowerldens öber
Och sammanföras må,
Att wi wid toners flöden
Hwarandra råka få,
När bygdens unga tårnor
Och swenner gå till dans,
Då himlens klara stjernor
Huidt breda ut sin glans?

På fagra blomsterställen
I plågaden ock gå,
Och, samlade om gwallen
I byddan, brödet få,

I modrens armar stutas
Wid hennes bön och sång,
Och åter kärbegjutas
Och kyssas mången gång.

I glada barndoms åren
Jag fästman war också,
Min Hildur stön som wären,
Des blick som sypnan blå.
Ljust minnets känsla talar,
Hur lätt i fordna dar,
I sommarns gröna safar
Wi suto hop som par.

Hvar är den lilla stöna
I snöhwit högtidskrud?
Jag wäntar i det gröna
Uppå min barndomsbrud,
Är hon förswunnen redan,
Lik strömmens lätta flarn?
Jag säg ej henne, sedan
Wi lekte såsom barn.

En ungdomswär mig mötte
På stigen hwarje dag:
Wi är och dag förnötte
I lekar han och jag:
Och sommarwarmen förde
Till tusen glada rön;
I köld och frost wi förde,
På pärlorna i snö.

Till stogens pelarkyrka,
Dändelig och stor,
Der lustens härar dyrka
Sin Gud i helga chor,
Den tiasande Sirenen,
Förtrollade wär gång,
Der stön hon satt på grenen
Och sjöng sin sommarsång.

Wi sägo känslofullar
I dalen frödt, en å,
Och mellan buskar rulla
Des silfverwägor blå!
Att tusen färgors hvimmlet
Det unga ögat log,
Och fantasien wär himmes
Med guldflor öfwerdrog.

Hvar är den ffdna gosen?
 Han ej wid hyddan lys;
 Fast bleka stjerneblofen
 Wid dager släcktes nys
 Sag ej hans helsning rörer
 Den wåna, som jag minns
 Och ibland nejdens söner
 Hans anlete ej finns.

Farväl I forndne minnen,
 Som tjusten mig en stund,
 I waknen, sorgsna finnen,
 Utur en flygtig blund.
 Uppå den gröna kullen,
 Der gråa tornet står,
 Min salighet i mulnen,
 Har gdmits i många år.

Den sorg mitt anlet målar
 Har hjertat länge dmt
 I fina kånstlostrålar
 På helga graswar tdm,
 Liksom når solen blånker
 På molnet, i sitt fall,
 Hon gyllne håret sänker
 I böljornas kristall.

Hedborn.

S N:o 87, togo wi oss friheten gbra allmänheten
 uppmärksam på de tvenne utkomna häften af: *Ette*
 år i Sverige. Taflor af Swenska allmos
 gens klåbedrägt, lefnadsfatt och hemske
 der, samt de för landets historia märks
 wärdigaste orter, tecknade af Sandberg,
 bestrefne af Grassröm och utgifne af For
 selu. Stockholm 1827.

Hwad som har förundrat oss är, att, så widt wi
 funnat upptäcka, knappt i någon tidning ett ord blifs
 mit nämnt om detta arbete mer än annonseris i
 Dagbladen. Ett wisserligen ej owanligt phenomen
 i ett land, der det synes wara af mera wigt att
 meddela publiken noticeer om de mid dagar, hwilka
 gifwas på flottet eller hos någon Excellence, hwilka
 mord och rån, som i landsorterna begås, eller nå
 got annat spawler för minuten, utspådt med sina

små nåtta allusioner och pikanta twiåbeter, än att
 tillkännagifwa något, som lesiwer för mer än egna
 blicket och dagen.

Wi wisia här göra några ytterligare tillägg till
 de reflexioner wi i ofwannämnde numer gifwet öf
 wer detta intressanta arbete.

Troligen är detta werk ett af de bästa och kans
 ske det förträffligaste, som hos oss lemnat koppar
 pressen. Föreningen af en af Europas stikligaste
 gravbrer och en så utmärkt historiemålare, som Herr
 Professor Sandberg samt en litteratör af smak och
 bildning, kunna ej annat än låta wånta något öf
 wer det alldagliga, och denna wåntan har äfwen på
 ett tillfredsställande sätt blifwit uppfyllt. De sbe
 oss liggande tvenne häften utmärka sig redan genom
 en hos oss owanlig omsorg i afseende på allt, hwad
 upplagans utseende angår, såsom tryck, papper, oms
 slag o. s. w. att man endast derigenom skulle kunna
 tro den ej war i Sverige utgifwen.

På flere ställen utomlands hafwa dylika sams
 lingar kommit i dagen. Större delen af dem haf
 wa likwål blott varit ämnade att hos främlingen,
 som besökt stället, qwarhålla minnet af hwad han
 funnit eget och pikant hos folket, och äro ostast wärdes
 löst och utan urwal återgifna. Förewarande arbe
 te wisar sig ega en högre systning. Det är frukten
 af omtänksamma och förutseende mäns bembdanden,
 att åt efterwerlden, under den olyckliga nuwellerings
 andan, som hotar att beröfwa nationerne allt, hwad
 egentligen gör dem till nationer, rädda det af fol
 lens individualitet, som kan gbras äfädligt.

De båda hittills utkomna häften innehålla i 8
 colorerade plancher afbildningar af Dalatmogens klå
 dedrägter, samt tvenne wuer, den ena af Ornds,
 den andra af Fajlu grufwa. Hwad som af dessa
 på ett särskildt sätt fraperat oss, är Planchen N:o 1
 eller Titelbladet, hwaruppå föreställes Morafarten,
 Engelsbrekt, så klådd, som han i fateburen på Or
 nds finnes i tråd afbildad. Planchen N:o 2, en
 karl och en qwinna från Leksand. N:o 3, en karl
 från samma foeten, och N:o 4 en qwinna i högtids
 kläder från Rättwik. Nå man ej föreställa sig att
 här finna endast costymritningar; karakteren af ans
 ketdrag, kroppsställning och rörelse — allt är med
 lif och närwitet uppfattadt och återgifwet, med en
 fanning, och stundom med en kraft och en stiklig
 het i utbrandet, som ongenämt öfwerkastar. Sjelfs
 wa gravvren, ett slags crayonmanér, om wi ej bes

draga of, på Fransyska benämndt: pointillé, är, ehuru en af gravvrens lägre afarter, serdeles väl wald för plancher af detta slag, som äro ämnade att coloreras. Mindre tycklig är den för vuerne, om hvilka wi ej kunna yttra of lika fördelaktigt, de äro något tungt utförde, samt perspektiven af huset på Ornds förfelad. Texten är i ett rent och stadadt språk. Des romantiske bdrjan har dock förefallit of mindre öfwerensslämande med både innehåll och stil af det öfriga.

Desa anmärkningar, dem wi trott of skyldiga sanningen, förringa likväl ej i våra ögon wärdet af detta förtjensfulla företag, till hwilket wi upprigtigt tyckna både författare och utgifsware, hwar på sitt sätt. Då, som wi nämnt, Tidningarne, hwilka annars äro så slitiga att utbasuna allt, iakttagit tyfnad i afseende på detta werk, hafwa wi, i brist af någon kompetentare domare, ej trott of böra uppstjuta att rikta allmänhetens uppmärksamhet på ett arbete, som på en gång är både nyttigt och angenämt ämnen som hedrande för nationen.

Af trycket är utkommit: Lärobok i Logik och Gramatik af L. Hammarstbld. Detta arbete, som nyss före författarens ödd blef fulländadt, är ämnadt till en Lärobok för Gymnasierne. I Logiken hafwa wi egt ärtillige inhemske författare, en Rydelius, Wenning, Fröling m. fl., men alla hafwa de, utom den förstnämnde, som på ett mera originelt sätt behandlade Logiken, wandrat i samma spår, med ett ideligt upprepande af den Wollfiska med alla dess widhängande skolastiska härkluswerier och spetsfundigheter. Af behofwet påfalladt, synes sålunda denna lärobok förtjena att mötas med en billig uppmuntran.

Sjelfwa Logiken är indelad i tvenne hufwuds grenar: Logisk Elementarlära och Methoden i Lära, tillsammans innesattade i 24 Capitel. Grammatiken, i 5 Cap., handlar om Grammatik i allmenhet, Etymologi, Syntaxis, Prosodi och Orthographi. Om wi säga, att denna Logik är den bästa inhemska tills dato, så hafwa wi wisserligen till hofens berdm ej sagt förmycket. Den, som genomtråkat de ofrugibara sålten hos en Wenning eller Fröling, wet bäst, hur väl behofwet kräfwer en ny efter Kants och hans efterföljares mera utwidgade och bestämda åsigter. Författarens stil är här, som wanligt, långsläpig, hård, stundom mörk och full med participialmeningar, men ämnena äro med

philosophisk disciplin behandlade och utförda. Wi förde framdeles så tillfälle widståftigare yttra of här om i en öfwerigt af de läroböcker och deras mer eller mindre duglighet, hwilka för det närwarande begagnas wid den offentliga undervisningen i skolorne och på Gymnasierne.

Det berättas, att några spekulanter ämna anlägga i medio af nästa månad eller wid årets början utgifs wa tvenne gånger i weckan en Tidning i samma stora format och ungefär med samma plan, som den indragna Tidningen Argus. Kommer detta nya blad att iagttaga mera moderation och blifwer det till sitt yttre lika väl redigeradt som den gamla Argus, torde det blifwa en swår medtäflare. Samma strid torde då uppstå, som mellan Stockholms Dagblad och Dagligt Allehanda, och den wäntade nya Argus lära sig fördraga en medbroder på samma bana, hwilken lätt nog kan komma att taga öfwerhanden. Industrien är oändlig äfwen i detta fall. Hwad namn Tidningen skall komma att bära hafwa wi ej hört — kanske är allsammans en uppspunnne historia. Tiden kommer att utspjå det.

Epigram till mig sjelf.

Förgäfwes i din swett du dig bemödat
Att såsom Nimmare bli agtad, känd och stor.
Den strida åder hos dig stddar
Är endast Gyllenådern, fåra bror.

Förtale.

Den förtalets kula, som du stöper
Till en annans ofärd, kanske den
Mot din egen panna löper
Innan afstonen.
Så ett brandskepp tyft på wägen smyger,
Doldt i nattens swartomhöljde hamn.
Wänta! wid den minsta kastwind flyger
Det tillbaks i ågarns egen famn.

Stockholm,
Elmés & Granbergs tryckeri.

R o m e t e n.

N:o 94.

Lördagen den 24 November 1827.

En Skål för Henne.
(från Moore.)

En skål wi nu för Henne dricke,
Som skaldens warma hjerta wann,
Den mb, som gaf hans sång, hwad icke
Ens guldets allmakt köpa kan.
Ståndt blef för sångarns brand allena
Hwar kånstestrång i qwinmans själ,
Rödd af en annan hand, den rena
Försämnes, klingar ej så wål.
Derför wi nu för Henne dricke
Som skaldens warma hjerta wann,
Den mb, som gaf hans sång, hwad icke
Ens guldets allmakt köpa kan.

När rikdom, snille; dessa twenne
Wid sin kristalldör öppnhet fann;
"Hvem får gå in?" de fråga henne,
Hon nåpet swarar: "den, som kan."
Med gyllne nyckel Rikdom wille
Nu öppna dörren, — det så långt war;
En diamant det glada snille
Då framtog och en wåg sig skar.
En skål wi nu för Henne dricke,
Som skaldens warma hjerta wann,
Den mb, som gaf hans sång, hwad icke
Ens guldets allmakt köpa kan.

Den kärlek, som, der rikdom finer
Med all sin glans, will wiskas blott,
Är lik den dwärg, som guldets minor,
De mörka, till sitt hemwist sätt.

Men skaldens kärlek älskar ljuset,
Kan ströta af en högrefser,
Der ofwan har han fadershuset,
Fast qwinnan håller honom här:
Lä derför wi för Henne dricke,
Som skaldens warma hjerta wann,
Den mb, som gaf hans sång, hwad icke
Ens guldets allmakt köpa kan.

Sång.

Nå! ofta nattens stilla tider,
Förn sömnens Gudom nedfånkt sig,
Det sorgligt ljuswa minnet sprider
De flydda dagars ljus kring mig;
Hwärt smil, hwar tår
Af barndomsår,
Hwar kärlekströjd, i hjertat brunnit,
Hwärt ögas sten,
Som soömat re'n,
Hwärt trosast bröst, som ödden hunnit!
Så ofta nattens stilla tider
Förn sömnens Gudom nedfånkt sig,
Det sorgligt ljuswa minnet sprider
De flydda dagars ljus kring mig.

O! när jag minnes wänner alla,
Så hjertligt slutna till mitt bröst,
Dem jag har sett omkring mig falla,
Som isöwen på en kalen höst;
Mitt hjerta slår
Likt dens, som går

Allen i bröllopsfala, sen alla
Bortfarit ren,
Och ljusens sten
Är släckt, och steger: ödfigt stalla.
Så, — ofta nattens stilla tider,
Förn fönnens Gubdom nedsänkt sig,
Det sorgligt ljuswa minnet sprider
De flydda dagars ljus kring mig.

En Nytt Air.

Afthonymnens andakt smyger
Swer wattenet ljuf och klar.
Hör! allt närmare sången flyger:
Jubilate, Amen.
Lyst! den längre bort sig smyger,
Lynar ljuf, allt som den får:
Jubilate, Amen.

En lik wägen, som om qvällen
Tröttad stranden när, den dör;
Än lik bränningar mot hållen
Dyres sångens makt, o hör!
Jubilate, Amen.
Lyst! lik wägen, som om qvällen
Trött när stranden, sången dör.
Jubilate, Amen.

Nattvandringen.

No sakta med gondolen här —
Lyst! lyst! gå stranden ej för när,
Och ingen annan märka får,
Än hon, som uti wäntan står.
Och önskar hwarje ögonblick,
Att årens slag hon höra stå.

Om himlen hade tunga blott,
Så wäl som han har ögon sått;
Swad sagor skulle man ej då
Af honom kunna höra så,
Om mången yngling; warm och sått,
Som smyger kring, som jag, i qväll!

Lägg warfamt till wid denna strand,
War lyst! — jag hastar nu i land,
Och slåttar till altanens höjd,
Så såll som till en himmels fröjd;
Ly brinnande min stää är,
Der oppe; — wore jag och der!

Ä! togo wi för Himlens lott
Och hållten af de mödor blott,
Som willigt tagas natt och dag
För qwinners kärlek och behag;
O! hwilka Englar skulle wi
Då en gång uti himlen bli!

Afthonen.

Hur dyr för mig den stund
Jag dagens ljus ser dö;
Och strålen smälter bort
Längs åt den stilla sjö;
Ly flydda dagens dröm
Då swäfwar mild kring mig,
Och minnet andas ljuf
Sin afthonsud till Dig.

Och när jag waktar då
Den sista ljusa rand,
Som längs åt saktad sjö
Ler emot westerns brand;
Med helig trängtan jag
Den gyllne stigen ser,
Och tänker: O! den för
Till fridens boning ner.

Ett skämt.

(efter Moore.)

Jag finner underligt — sad' till sin son en far —
Hur ungarlislifwets stöj dig längre kan behaga.
Det är hög tid, min son, att du en hustru tar.
"Ja, sannt nog min far! — hwems hustru skall
jag taga."
L-n.

Reflexioner om Banco-Diffontverket
jemte berättelse om ett till omsättning
afslaget lån; de förra föranleda af det
sednare.

Det är nog samt bekant att, sedan sista Riksdag
Styrelsen af Banco-Diffontverket med mera liberar
Allé utskwat sin af Ständerna lemnade opinioner
rätt wid Diffontlans bewiljande i allmänhet och för
bönder i synnerhet. Före denna Riksdag, måste de
bonde wara ganska wälfärd och ega betydlig förmögenhet.

het, eller hafwa god förespråkare och recommendationer, som sät den förmån att erhålla Diskontlån. Den som för sin näring eller jordbruk bäst behöfde lån, gick wanligen i misling häraf, då deremot den förmögare och bättre lottade, som lättare kunde utbåra denna förmån, möjligen blef hjälpt. Principen för detta, den då warande Styrelsens handlingsfätt, lärer ha varit den: att då en bonde ofstast le förstår att sköta dylika affärer, försummar han sig med omsättningarna, hwadan han och ruinerar sig med dylika lån o. s. w.; alltså insåg man sig böra neka honom sådane. Om tendensen war god, hwilket icke kan nekas, så war deremot principen falsk. Desutom war Diskont-Styrelsen icke någon allmogens förmyndareskammare. — Hwad resultat, som följt på den liberalare anda, hwilken ledt den nya Styrelsens handlingsfätt, så wäl för de lånande som för Diskontverket, är författaren till denna uppsats obekant och bör heller icke hit. Wid kommande Riksdag, wäntar man ganska intressanta upplysningar rörande Bancowerket i allmänhet af fullmäktiges nuwarande upplyste ordsbrände.

Anledningen till denna uppsats är att för en upplyst allmänhet och de nu församlade Devisörerne framställa en tilldragelse, som wäl kan anses af ringa värde för publiken, men som för en och annan lånsökande icke är af ringa betydelse; och då ingen appel eller besvärerätt existerar i dylika mål, som det förwarande, är det till allmänheten man wäl bör genom Tidningspubliciteten.

Förledet är, den 6 April, erhöi bonden Gustaf Swensson, ägare af $\frac{1}{2}$ mantal Kronosatte Högtycke i Torpa Socken och Siergöthlands Län, utan swärighet ett Diskontlån stort 500 R:dr Banco mot borgen af bönderna Anders Jönsson ägare af $\frac{1}{2}$ mantal Kronosatte Rdeje och Jonas Swensson, ägare af $\frac{1}{2}$ mantal frälse Loppfalla. Detta lån omsattes den 26 derpå följande October med $\frac{1}{2}$ del eller 100 R:dr afbetalning. Den 23 sissl. Junii inbetalades ytterligare 100 R:dr; men i anseende till påskående midsommarferien, kunde lånet ej omsättas förr än första festionsdagen derefter, den 22 Julii. Härwid mötte Commissionairen den ofbrwäntade händelsen, att omsättningen afflogs med påteening i nedra kanten af anmätningesedelens andra sida: "ny Cautionist." Efter de upplysningar man derpå förskaffade sig om rätta skälet till ogillandet af den påteknade borgen, befanns detta vara: att den till-

komne nye Cautionisten Fredrik Carlsson, ägare af $\frac{1}{2}$ dels mantal Ruffhäll Högtycke, egde $\frac{1}{2}$ dels mantal mindre än den afgångne Jonas Swensson *). Man har sagt, att wid omsättningar och ombyte af Cautionister, bör den eller de tillkomne, ega förmyndighet i conformis med afgående. Ett sådant stadgande finnes dock icke i det sist utgifna och nu gällande Reglementet för Bancowerkets Styrelse och förvaltning. Detta skulle och vara högst orimligt. Ty om t. ex. en Cautionist, ägare af 50 mantal, genom dödsfall eller andra förefonne omständigheter afgått, så wore det ju ogörligt för omsättningsförbanden att widare kunna få sitt lån omsatt, så framt icke händelsen gjorde, att han egde relationer och credit hos en lika förmynden man. Förendämde Reglementes 3 afdeln. 4 art. 14 §. stadgar: — Rikets Ständer hafwa funnit, det någon uttrycklig autorisation för Diskontstyrelsen icke erfordras, att sträcka dess bedömande längre, än huruvida Lånsförbanden är ordentlig och wederbäftig samt de af honom erbjudne säkerheter må anses för werket göra tillfyllest. —

Wid sådant förhållande, och på grund af detta stadgande, frågas: har Styrelsen haft skäl och anledning att afflå omsättningen af förendämde lån? — Då man förmodar, att de fleste af dess Ledamöter **) icke ega så liten statistisk kannedom om sitt fädernesland, att de ju borde inse det låntagarens och cautionisternas gemensamma egendom i mantal, belåget i en af rikets frugtharaste provinser, bör wara wärder än 300 R:dr Rico, kan man icke förstå, huru ett afflag kunde komma i fråga, enär detta afflag endast grundade sig på de egande fastigheterna. Man bör äfwen weta att hemman med Ruffhällsnatur, åtminstone i den orten, ega mer värde än ett med frälse. Desutom, och om än låntagarens och cautionisternas gemensamma egendom, wid denna omsättning, war $\frac{1}{2}$ dels mantal mindre än då lånet utföll, så blef deremot lånsumman genom 2:ne omsättningar förminskad till $\frac{1}{2}$ delar af dess primitiva belopp, (warigenom werkets säkerhet, från denna synpunkt betraktad, war blifwen större och icke mindre.

*) Jonas Swensson omkom skredan wår af en wådlig händelse.

**) Grefve Schween och Banco-Commissionarieu Stolt von Holstein wore frånwarande.

Till nästföljande sessionsdag den 29 i samma månad intennade commissionairen å nyo ländocummentet, jemte en serfild bifogad borgesförbindelse *). Afwen denna gång afflogs omsättningen. Man låt commissionairen härwid förstå, att denna borgesförbindelse icke behagat wederbrände; men att man i så måtto welat gå hans önsningar till mötes: att om han påtecknade en wanlig borgesförbindelse å Reversalet, kunde lånet så omsättas. Till undwikande af vidare krängel, sedde detta, hwarefter lånet ändtelgen omsattes den 26 Julii.

Detta är, i all korthet, historien med denna Disfontaffaire, hwilken, som man förut uttrat, af mängden må hända torde anses föga wård att upp-tecknas och allmångbrås; men wid närmare betraktande lärer åtminstone en stor del af dem, som nödgas tillita Disfonten, sinna att det icke är af ringa betydhet att så lån eller omsättningar afflagas af en nyck eller bristande uppmärksamhet och iakttagande af Reglementets tydliga föreskrift.

Wid detta tillfälle torde det icke wara olämpigt att tillägga, det man i allmänhet önskar, att Disfontstyrelsen, wid nya låns bewilljande och deras omsättning, icke måtte sätta sig allt för mycket wid småsaker, genom påförbrände af förändrade påskrifter m. m. det som till verkets säkerhet intet betydä **); men några weckors uppehåll kan deremot wara af ganska mycken wigt för länslände, enär numera en tid af 9 å 10 weckor åtgår från den dag lån bewiljas, till dess de utfalla ***).

Åf långt mera wigt wore det, att, då Disfontstyrelsen, oaktadt hwad derom, både i och utom Riksländan, bliswit talat mot och med, lærer böra wara en opinionensnämnd, noga tillfåge och efterforska

*) Se bilagan.

** Detta strefs i slutet af ssk. Jult månad.

***) Wid Sessionsdagen d. 15 nästl. November nekades omsättning af ett Disfontlån å 60 R:dr för en i tjenst warande Capiten med Cautioniller af 2:ne Camerater af samma grad, för det att Chesen icke påtecknat wederhåftighet. Då detta war sista omsättningen af det obetydliga lånet, och Chesen aflägsat boende, samt länsländan förut ordeutligt ombesdrift afbetalningarne; förmodade man att Disfontstyrelsen såligen icke skulle mistänka 3:ne i tjenst warande Officerare insolvabla för 60 R:dr. Denna oförmodade händelse har gifwit antedning till föresändande berrtglömda uppsats inskrände i publikt blad.

de, att lån icke måtte bewiljas till sådane stände, som i minsta måtto kunna mistänkas att begagna de utbefommande lånen till oörande på en annan lånbehöfwande nästa eller till andra mindre löffliga egennyttiga affigter, hwarigenom de werkeligen behöfwande nödgas afbida flere månader, innan de blifwa förhulpne, hwilket icke är en Disfont-inträffnings bestämmeelse. Den är att afhjelpa ett för handen warande behof. En wård ledamot af Ridd. och Abeln *), uttrade wid sista Riksdag, i afsende härpå, wiså betänkligheter wid frågan om räntans nedsättande till 5 procent, och detta förutseende torde ty wårt och inträffat.

R—b

Bilaga.

Sedan Banco-Disfontstyrelsen, efter min tanke, utan synnerliga skäl, afflagit Bonden Gustaf Swenson i Höglöfke lån stort 400 R:dr att omsättas till 300 R:dr, som det förmenas, af den orsak, att en annan Borgesman tillkommit, hwilken eger en hemmansdel fast egendom mindre än den förre, då likwål Låntagaren och Borgesmännen, till sammanens ega i helt hemman, eller mantal dels Wills håll dels Kronoskatte, som i den orten, minst bli wara wård 3 å 4000 R:dr samt ingen af dem föra ut håstar för lån eller cautioner i Banco-Disfonten, hwarigenom werket synes ega mer än 10 dubbel säkerhet för ifrågawarande lån; så heldre än att beswåra en jordbrukare, under en årstid, då hwarje stund för honom är wiatig och behöflig, att i hvarje stund boende 4 å 5 mil från Höglöfke eller Konungens Befallningshafswande i Linnbying, ännu aflägsnare, för att erhålla wederhåftighets-betyg, och utom dessa nya kostnader, medelst tidsutdräkten för honom öka den genom midsommarferien förut nog högt uprlupna öfwerantän, ifråder undertecknad sig fullt ansvar för rigtiga återbetalandet af nu sätta förnyade lån Trehundrade (300) R:dr såsom för egen skuld, så wida denna min borgen skulle anses antagelig och tillförlitlig. Försäkras af Stockholm den 17 Julii 1827.

Namn

Sigill.

*) Om minnet ej bedrager, öfwerste Lieutenanten m. m. Hjerta.

Stockholm,
Elméns & Granbergs tryckeri.

R o m e t e n.

N:o 95.

Onsdagen den 28 November 1827.

Om wärswadt krigsfolk och stående
Arméer.

Krig, säger den känslsamma Philosophen, är någonting högst omenligt och stridande mot naturen; ty i den afsegt kom menniskan wist icke ur naturens hand, att hon skulle vara bestämd att lefwa i en så barbarisk och laglös ställning, som krig föder af sig. Derföre har hon också, framsör alla andra warelser på wårt flot, fått sig förnuft tilldeladt. Ett rent utskum af menniska är derföre den att anse, som först påbittat krig, hwadan också alla de, som sosselsätta sig med detta gemena handtwerk, ursprungligen kallades Rösware; ty det grekiska Strates bemärker både Soldat och Rösware, som jemväl i Ennii och Plauti tid latrocinari, att röswa, war detsamma som att militare, att tjena som soldat. Desså hade de Romerska soldater ett spel, som mycket liknade wårt schak, och kallades Ludus latruncularum: Röswarespel — Korteligen, att det gifwes krig, bewisar blott den låga odlingspunkt, hwarpå menniskorna ännu stå.

Så talar Philosophen, när han tänker på kriget blott i afseende på dess misbrut och bedröfliga följder, utan hänsegt till naturen i allmänhet och i synnerhet till menniskanaturen, till den redan af forntidens Philosopher Empedokles och Heraklitus så djuptänkt infedda striden af action och reaction (Newtons Attraction och Repulsion), som uppenbarar sig i all tings totalitet och individualitet. Hwadan och Heraklitus sade: Allt lefwer och widmagthålles genom krig, men försossas och döer bort i fred. Krig, i sig sjelft betraktadt, är wiserligen ett ondt, men det förhåller sig med detsamma, som med allt an-

nat, wi benämna ondt: såsom orkaner, wattungsbden, åfsta, jordbäfning m. m. De äro följder af en naturligtwändighet, som uppenbarar sig öfwer allt i wår sublunariska werld, äfwen i de menfliga handlingarne. Krig har dock ofta mycket godt i följte med sig. Ty hwarest utwecklas en större werksamhet, hwar uppdragas en outtröttligare ansträngning än i krig? Ja, hwilket tillfälle lemnar icke krig till det menfliga geniets och dess talangers utveckling åt så många serfkillta håll? En dorkt tröghet och en förslappad och förlamad sydnkraft skulle ders före i sanning ingriya i de flesse stater, om ej krig funnes, och om ej fruktan för dess utbrott ständigt hölle nationerna wakna och i en lifligare werksamhet. Det låter derföre af Historien ganska wäl bewisa sig, att en långwarig fred, utan allt aktivt krig, förmodar att i en stat åstadkomma långt mera slapphet och kraftlöshet än det wäldsamaste och mest olyckliga krig.

Ett än så barbariskt handtwerk krig tyckes wara, har från Historiens begynnelse alldrig saknats brist på personer, som gjort det till sin uteslutande sosselsättning, och uppoffrat sig deråt, så länge kroppkrafter och ålder tillåtit, ja hwilka hafwa låtit anwärfwa sig hos hwilket folk eller hwilken Regent som helst, som behödt dem. Man har exempel på hela Nationer, som på detta sätt warit i sina grannars tjenst. Efter Dionysii Halicarnasens berättelse hade Sidnaterne i sitt krig mot Romarne wärswadt krigsfolk. Den bekanta Egyptiska Kungen Psammeticus egde i sin sold, så wäl ossatiska som europeiska Greker. På samma sätt hans söner och sönsöner: Alla förhållande war med Perserne. Aristoteles hade på sitt tag till Egypten tolf tusen

Greker, och grekiska hielptroppar stridde för Darius Codomannus mot Alexander Magnus. Ofra litade man äfwen mer på främmande än egna troppar. Den Atheniensiska tyrannen Hippias hade en sådan lifwagt. Bland forntida nationer, hwilka i synnerhet tyckas hafwa begagnat sig af dessa främmande biträden, har wäl ingen gjort det till den grad som Carthaginenserna, hwilka wårswade troppar från alla verdens lanter: Africa, Spanien, Sardinien, Corsica, de Baleariske öarne m. m. Likwäl blefwo sådana troppar alltid hos dem anförde af någon insöding, ibland hwilka wi, såsom utmärkt stor General, må anse Hannibal. Då Grekland, wänt ur sitt sekellånga slummer, ånyo börjat uppliga till lif och frihet, och sinna ett deltagande intresse, hos sina samtida, wilja wi utkastä en närmare teckning äfwen öfwer deras förhållande i detta, afseende.

Märkwärdigt är, att t. ex. Athenienserna till som alla de öfriga Grekerna, ganska tidigt läta anwårswa sig till soldater, både i Europa och Asien, till Persien, Egypten, Epirus, Macedonien och besunno sig bland dessa trupper icke blott soldater af arbetsklassen utan äfwen officerare af stånd. Bland det manskap, som åtföljde Cyrus, då han gick att dethronisera sin bror, war det många officerare från flere Greklands stater och af åtförlig rang, hwaribland må märkas den, som Philosoph, Häfdatecknare och General så namnkunniga Xenophon. Denna nya näringsgren hade wist icke det bästa inflytande på Grekland, ty om den också inbragte penningar i landet, så medförde den från soldaten så wäl som från öfwerbefäl smittan af förderwade seder och en råhet, som ett långwarigare lefnadsätt under wapen alltid skall hafwa i följie med sig, och kanske bidrog ej detta litet till Greklands undergång. De grekiska wårswade tropparne beskriwas också derför såsom de allra fräckaste och dumdriligaste, i grunden blott förderwade råsware. Dessa troppars ofedlighet ej mindre än wägens längd och beswårighet både nedfatta och förherrliga Xenophons berömda retrait. — I följie af dessa tänkesätt hade de ej eler affeende wid att gå i tjenst äfwen hos dem, som på ett öfgriff orättwist sätt förde krig, sågo mera på, hwem som gaf öfgriffa solden, hwaraf ej sällan inträfsade öfwerlöfningar och beskickning. Grekernes stora öfwerwigt i det taktiska, hwarpå de mot Perserna wisade flershandä prof, gjorde dem också begärliga för främmande, så att den ene öfwerhöd den

andre, ja wi weta ju, att i kriget, som Alexander den store förde, Greker stridde mot Greker. Samma förhållande företer sig i kriget, som Persiska Kungarne hade mot sina upproriske satraper och lydningar.

Detta bruk gick sedan öfwer till Europa, så att sjelfwe de barbariske nationer, som inträngde i det Romerska riket, snart lärde sig känna denna nya födkrok, och brukade den. Ännu tidigare och före Romers fall, läto Celterne i Gallien nyttja sig till detta handwerk. Från Historiens upprinnelse ända till dess stående arméer kommo i bruk, har derför i Europa wårswade troppar warit gängse. Dess bruk under medeltiden är wist långt äldre än som Herodotus uppger, från forstäget, eller som de franska Historiekrifwarne från Philip August eller de engelska från Henric den andra. Korstågen spridde kanske bruket allmänare och gjorde det slutligen nödwändigt, t. ex. den öbeläggande, öfwer ett sekel forwarande striden mellan England och Frankrike. I sistnämnde rike sunnos de så kallade Armagnaker, ett wårswadt slödder, som, när intet mer war att förtjena i Frankrike, och de hade förtärt sin sold, gingo till Tyskland, der de undfingo spenamet arme Secken. I Frankrike räknar man äfwen de så kallade Malandriner, af hwilka under Carl den 3 riket led mycket. Den widbekanta Bertrand du Guesclin tog dessa råswareslöckar, ty annat word de ej, i sin sold, då han gick till Spanien, för att, till förwisan om sin själ's ewiga salighet, som hans sade, assätta kastilianska Konungen, Don Pedro. Men när han med sin här passerade Avignon, förmodde han ej styra sina Malandriner från lust till plundring, hwarifrån den heliga Fadren med pengar måste löpa sig fri. Under medeltiden är dock i synnerhet att ihågkomma de berygtade Brabantinerne, hwilka så wäl fattigdom som utswårningar nödgat att öfwerge sin fädernebygd, Brabant, hwarest, liksom öfwer allt i Nederländerne, ganska tidigt ordning och takt herrskade. I tapperhet utmärkte, woro de af en desto wildare natur, råa och obändige, stonanda intet, hwarken kyrkor eller kloster, qwinnor eller barn. Men intet land har dock warit så mycket och till den grad utsatt för dylika gästter och wårswade arméer, som Italien. I 14 seklet hemsöktes detta land af Tyska, i compagnier asdelta, wårswade troppar, hwaraf ett kallade sig Guds och människans fiender, och gjorde äfwen ståt för namnet, till dess Visconti i ett segerrikt slag gjorde dem till intet.

Ett annat icke bättre följte uppstod med Fra Moriale, som commenderade icke mindre än 30 tusen wårswadt frigsfolk i Italien, hwilka inbördes förenade sig liksom till en liten stat, och räknade ibland sig flere af Tysslands förnämsta adel.

I femtonde seklet lades dock äntligen grunden till wårswade troppars affkaffande, då de Fransta Kungarne lärde Europa sinna wigten af stående armées företräde framför lejda. Carl den 7:de gaf det första efterdömet i de af honom upprättade ordonance-kompagnier och Fristyttar, som bestodo af 16,000 man infanteri och 2,000 cavalleri. Hans son Ludvig den andre förskade antalet ännu mer, men egde i Sweitzarne wårswade troppar. Denna stående armé blef sedan af de efterföljande Regenterne ännu mer utwidgad, och i synnerhet af Ludvig 14. Så stor war också den Fransta stående hären, att ej en gång Rom under sin wålmagt förmodde erbjuda dylikt. År 1772 utgjorde den Fransta hären 312,000 man. Huru under Napoleons herrskaretid, ja förut och under sjelfwa revolutionen, de stående armeerne allt mer blifwit förskade, är nog samt bekant. Hwilken oerbörd massa har icke Ryssland här utinnan att framwisa.

Så wålgbrände både för staternas försvar och moralitet öfvergången varit till stående armeer, så ödeläggande ställ det för dem blifwa, att under fred se sig med dem betungade; de komma alltid att höra till samhällets blott tårande medlemmar, i fall wi ej wilja undantaga wårt land, med hänsigt till det med rättwist skal berömda Inbodelningsverket. Innu swårare blir bördan, om en stående armé ej är i förhållande till en nations folk mängd och krafter. I Stater, hwilka tillika äro sjömagter, widläder en i förstor scala tilltagen armé den olägenheten, att man, för att underhålla densamma, nödgas försumma sjöförswaret. Exempel härpå har man i Frankrike under sjuddra friget, då Madame Pompadour, för att få sin qwinliga hämd släkt på Kungen i Preussen, tillfätte på armeen de penningar, sjöförswaret hade tillkommit. Häraf härleder sig å en annan sida Engländernes öfwerwigt till sjö. Med hänsigt till wårt land, torde det förtiena ett serffildt begrundande, i hwad mån Regeringens öga bör rigta sig mest, antingen till wårt rikes land, eller sjöförswar. Men utvecklingen häraf hörer ej till wårt ämne. Måhända torde wi en gång få tillfälle häröfwer närmare tillkännagifwa våra åsigter.

Några Runor till Månen, under läsningen af Monitören.

Måne, som deroppe gungar,
 Säg, hwart här din kosa af?
 Ho är den, som med dig ljungar
 Öfwer nattens mörkblå haf?
 Gubben der, Herr Amiralen,
 Prydd med mössa och med kolt
 Och en silfwersabel stolt?
 Agta dig för dagssignalen
 Ifrån öfverns ljusa rand!
 Råds för morgonrodnans brand!

Från Egypti dystra slätter,
 Bergens pyramider, ner
 Uppå molnens wäg du sätter,
 Utåt rymden dig beger.
 Lång är natten, winternatten.
 Trygg en slund du böljan står.
 Stjernornas transportskepp der
 Gindra öfwer djupa watten.
 Wet, i tyfhet på din sig
 Dagens flotta följer dig.

Högt du växer. Silfverbornen
 Stiga stolt i rymden opp,
 Som de sju sultaniska tornen
 Med Ministrar i sin topp.
 Du på molnens bar landar,
 Sätter der ditt manskap ut
 Med de silfwerblanka spjut.
 Agta dig, att du ej strandar.
 Följ ej i ditt öfwerdåd
 Reis, effendis, nattens, råd.

Långre gå ej här och söka
 Med ditt skepp på himlabryn.
 Långre ej sörgåwes böka
 Med ditt horn i silfwerslyn.
 Segla till ditt Cairo åter.
 Molnens ullsäck med dig tag
 Uti släptåg, innan dag,
 Dit der krokodilen gräter,
 Och der strutsen kläder ut
 Tolf piastrar hwar minut.

Dock förgäfwes jag dig warnar.
 Djerft du seglar fram på wäg.
 Aj! det dagas, aj! det klarnar.
 Himmel! hwilket lungatåg
 Utaf strimmor, utaf strålar!
 Måne! ser du soln i sky?
 Ita undan! fly, o fly!
 Dock försent — med eldens fålar
 Håmnarn opp på rynden för:
 Och i bbljans djup du dö.

Post scriptum.

Kypare, kypare, fram med ett glas!
 Fram med tolfhundra dusfin, jag beder!
 Skål för upplysningens framgång och heder!
 Stjernor och halfmåna sprungit i kras.
 Den Ottomanen, hwarpå jag nu sitter,
 Uff! uti kras skall han splittras också.
 Skål alla flaggor båd röda och blå!
 Skål för kanonkulans sjungande qwitter!
 Det är en fogel, som drillar så skönt.
 Prompt med en lager hon ware bekrönt.

Kypare! hit med en fork, som är bränd.
 Jag vill mustacher fring läpparne draga.
 Uff! hur det psjer i bröst och i maga!
 Nu jag till mord och till härjning är tänd.
 Der stå bouteljerna i fina rader.
 Topp och wålan! med min kåpp uti hand,
 Fem fot ifrån dem, på tilljornas rand,
 Skär jag i stycken den ganfka eskader.
 Kling! der sprang en, der sprang två, der sprang fem.
 Kypare, kypare! hit med en kläm.

Gråhöppor äro en härjande här:
 Ha de Egyptiske kätar, dess wårre!
 Stormwinden kommer från segrarnes Herre,
 Det uti hafwet med herrskapet här.
 Rvst ur den fredliga jorden oliven:
 Härja hwart skonatråd uti park:
 Öfr till ett swedjeland fogar och mark!
 Här uppå klingan din blodsbom står skrifwen.
 Pharaos Bagare, tänk på retrait!
 Enaran är färdig: om halsen den fått!

Skål, unga frihet, som flamnar och lee
 Herrligt i bster på grekiska jorden!
 Ljude den skåln till Corinth ifrån Norden
 Kypare, hämta mig än ett qwarter!
 Skål, Amiraler i Archipelagen!
 Cobrington främst! Han har stridt som sig boret.
 Dito en skål för hwart hål han har gjort.
 Der ligger Paschan förstorad och slagen.
 Hwad är jag skyldig? Platt inte, gutär!
 Hålsa din Herre! farwåt! Jag nu går.

Epigrammer.

En Speculation.

För den, som är i handel lård:
 Och vill i lappri speculera,
 Har jag en plan att proponera:
 Köp D^s för hwad han jemt är wård,
 Och sedan så din tärning hwälf,
 Att saken jemtas på det wiset,
 Att du får honom såld för priset,
 Som junkern sätter på sig sielf.

Swärigheterna.

Jag tillstår, det är swårt att stå
 Med blottadt hufwud och med hatten
 Uti sin hond, när ymnigt watten
 Nedströmmar ifrån sky och så;
 Men det är swårare ändå,
 När man så illa blifwit tottrad,
 Att man får stå med hjesan blottad,
 Fastän man satt sin hatt uppå.

Cloris och Fanny.

(efter Moore.)

Du Cloris! blef min tåka drottning, om
 På Persiens thron en dag jag skulle sitta,
 Då Fanny, denna wra, wilda kom,
 Att endast tjena dig, som kammarpiga.
 Men en inwändning saknar dock ej grund:
 Om jemt jag kunde så mig sielf bewaka,
 Att jag ej skulle någon olycksstund
 För kammarpigans drottningen förfaka.

P-n.

Stockholm,
 Elméns & Granbergs tryckeri.

R o m e t e n .

N:o 96.

Lördagen den 1 December 1827.

Sommarns sista Ros.

Siffia rosen, sommarn äger,

Står der blomstrände allen';

Alla hennes täcka soffon

Gått till hwila längesen.

Ingen blomma af dess slägte

Ingen rosenknopp är qwar;

Rodnar hon, hon rodnar ensam,

Suctar hon, får hon ej swar.

Se! vill jag se dig längre

Ensam lida smärtans we.

När de åskfede ren slumrat,

Slumra äfwen du, som de!

Derföre jag kringströbr wänligt

Dina blad på graswens rand,

Der de dina redan hwila,

Stofkade af ddbens hand.

Måtte äfwen jag så följa

Mina wänner innan fort,

När från kärlekscirkeln alla

Stöna knoppar fallit bort!

När de trogna hjertan brustit,

När de föra gått till ro,

O! hwem wille wäl allena

Denna bleka werld bebo!

Blickarne.

Lärs ej wårt hjerta

Yppa sin längtan,

Blifwer den likwäl i blickarne spord,

Ät! hwilken smärta,

Dölja sin trångtan,

Ägde ej dgat de brinnande ord.

Lärs af sin låga

Ålflarn och bara

Sniffar, men yppa ej kan; hwad det är;

Blidar då fråga,

Blidar då swara,

Blidar förråda då hjertats begär.

Elfte Häftet af Swea N:o 1 är nu utkommet, med tillkännagifwande på baksidan, att denna Tidsskrift hädanefter utgifwes utan prenumeratation. Detta häfte öfynas med en afhandling om Nationalitet i Poesi, utpläst i Physiographiska Sällskapet i Lund 1825 af L.-d. Författaren börjar med att uppgifwa Filinaden mellan wetenskap och konsten förres element är det högre i människoförståndet, den senare det högre och gemensamma i människohjertat. Han visar derester den förres oberoende af det lokala, folkens religion, fördomar, seder och lesnadsfatt; då twertom konsten eger lika många stegnader som det gifwes folkslag. — Från förutsändandet af dessa reflexioner, går författaren att med historiska facta besyrta desamma; här utvecklar han den grekiska poesien's anda hos Homerus, dess nationalitet, hwarur förswar låter hämta sig mot de anmärkingar, hwilka i afseende på hans twenne hieltedigter blifwit gjorda, framställer derester, huru under de politiska förhållanden, Lyriken och Dramatiken utvecklade sig samt om ädrens uppkomst. Med Christendomen tog poesien en högre flygt. Dess plastiska sida, hwilken uppenbarade det yttre, öfswergid i Romantikens regioner till framstående och uppenbarelse af det inre. På samma sätt som Homerus i den gamla, visar författaren, att i den nyare tiden, en Shakespeare, Tasso, Cervantes

re ungefär som att säga, att om man lemnade tillräckligt materialer åt en person, som ej förstod att bygga, blefwe ändock deraf ett förträffligt hus. Herr Atterbom är ej utan satirisk förmåga, hvarpå han som yngre lemnat prof, men alla de senare hafwa varit flippbrutna — och det låter lätt förklara sig.

Pag. 156 underrättas läsaren derom, att Swea Rikes hånader af Professor Geijer funnit flere öfversättare på tyska språket, men hvaraf en, lustigt nog, utgifwit den för sin egen. Dyliga stölder äro bra närgångna. Lagen såges tillåta att taga en ros wa i hvar hand, och i poesien trädgård kan man wäl förkunna lustwandraren att gripa en och annan blomma, men här är en hel skörd inbjudad och skörd på torget. Ordspåket sannas: hwad gör ej Tyffen för pengar. Herr Geijer möter sålunda misföden, icke blott inom, utan äfwen utom sitt fadernealand. Det har annars genom Argi skrif blifwit på modet att nedfatta denne författare. Nationen wil då förstå, hwad hon är honom skyldig? I hur månet Swenskt bröst uppväcke han ej åter den förtroende och poesien genom utgifwandet af Gudna. Sådane stycken, som i dess första häfte, stola alltid läsas. Hur herrligt står ej hans äreminne öfwer Sturen i Sw. Af. Hanglingar, likt en ek bland enbuskar, wi mena flere andra profaiska afhandlingar om ej just de trivialaste, jemte mycket annat, som han författat! Det wi minst gilla är hans uppsats i Thorids skrifter. Men det war ett arbetande till ett centrum och från den synpunkten ofadeligt.

Noticerna om den utländska Litteraturen fögnar oss att se. Wi skulle önska den framdeles fullständigare. Likaså de korta underrättelserne från Danmark och dess litteratur. Af annonserne på de utkommande böcker, dels för detta år, dels under loppet af fjohande, se wi med nöje fortsättningen af Herr Palmblads handbok i äldre och nyare fysiska och politiska geographien lofwad. Detta arbete är kanske det bästa, som på många år utgifwits i Sverige, lika mycket utmärkt för grundlighet som en förträfflig stil. En godbit för Argus finnes dock här. Utgifwaren (Herr Palmblad) heter det. Smickrar sig med, att genom ett sorgfälligare begagnande af Jesuiternes reseberättelser och genom combinationer af deras ofta dunkla, m. m. hafwa utbredt något lys. — Wadert ljus, då Jesuiter skolat gifwa det! Eller hur, herr Argus?

Detta häfte har äfwen en poetisk sida: stölen i poëmet Swante Sture eller Mådet wid Alwastra af F. M. Franzen. Författarens sängsb förblifwer ännu alltid äfsward, i hwad form den sig uppenbarar, för sin ostuld, sin blygsambhet och hiertliga wälmening; men i denna här walda staltbeart är Herr Franzen icke tydlig. Derf är för litet lif, eld och idrefse för att göra ämnet underbållande för läsaren. Det är en stor konst att förstå sig sjelf, derföre, att hwad man har, wärderar man mindre, än hwad man icke eger, och en wis blick behöfwer äfwen för en skald att se, när tiden står, då han bör upphånga sin bekransade tora i pilen. Hwem wärderar icke den Franzenska Sångmån, den ömma, ljuswa, englarena och nationella men så skaldet kunna med Ötthe säga Samus utan suimus Troes? Wi hafwa upprigtigt uttaladt wår tanke — och denna börjar äfwen bli nationens.

Från Stentyckeriet har Herr Direktör C. N. Braum utgifwit fjorton Sångstycken för Tenor och Basstexter, dedicerade till Herrar Amadörer. De innehålla: Ötthen, af N. 2-b. Soldaten-Lied, af C. M. Arndt, Dank-Lied, twenne dryckeswisor, sång på Yngwe Frej, dito på Upsala, wår första resa till Upsala, sången: Wadtra föhn, som wi alla hylla m. m. Folkång, samt flere sångstycken utan öfwerkrift. Som wi icke äro några konstkännare, wåga wi ej afgifwa något uttrande öfwer detta arbetes wärde, men af kompetenta domare hafwa wi hört musiken berömmas, i sunnerhet N:o 7, 8 och 14. — Ett tröskel lärer insmygt sig i texten, der i sången N:o XI står, Lockas bort af höstens hand, men skall trosligen vara plöckas bort. Emellertid äro wi Herr Braum all tacksambhet skyldige, äfwen som hwar och en, hwilken söker att genom dylika arbeten bringa nationella sångstycken i omsorg hos allmänheten. Nationen är verkligen ofta i saknad af stycken, hwilka ligga inom dess spher. I stället wåste den ej sållan åendja sig med utdrag ur operor, hwilkas musikaliska wifverligen kan vara utmärkt god, men hwilkas ord, rycka ur sitt sammanhang, swårigen kunna fattas af andra än dem, som från scenen egt tillfälle höra piëcen. Hur kända och sjungna bare sångerne i Frithjof blifwit genom Direktör Braum, och huru en stor del af detta poems sånger hafwa uttryckt dem emot sig, för att blifwa sjungna till slut.

Af Herr Mag. Bredbergs tryckeri hafwa åttifviga
 religiösa skrifter nyligen blifwit lemnade Allmän-
 heten i händer, öfversättning ar dels från Spener,
 dels från Rambach, Ontoppidan, Hagerup,
 Biskop i Brondhem. Spener är ett kändt, och aktadt
 namn och i alla hans skrifter råder sig ett varmt
 och glöddande nit för Christendomens heliga läror och
 en sann religiös anda. Likaledes hafwa wi från
 nämnde tryckeri fått emottaga öfversättningar från
 Washington Irving af Herr Vitalis. Dessa
 öfversättningar äro mycket lediga och i originalets
 anda fullkomligt återgifna.

Öfver Sullioterne, historiskt skådespel i tre Ak-
 ter, nyligen tryckt, hafwa wi redan i denna Tidning
 afgifwit vårt yttrande, straxt efter dess första upp-
 förande d. 11 Maj detta år. Inkomsten af upplag-
 gan delas mellan de Brandstadade i Borås och Gre-
 kerne. Vi önska äfwen ur detta skäl bokens goda affätt-
 ning. Grekernes hopp synes dock nu mer berättat
 ljusna, men gäswan, när den och anländer, är alltid
 välkommen och säkert behöflig.

Afustif.

Under Herrar Revisorers fligande värma och pa-
 triotiska nit för fäderneslandets förkofran, har No-
 vember, månaden, i en rat opposition, uppgått till en
 owanlig grad af kylta, ända tills för några dagar
 sedan, då schismen bröt sig till ett ruande tönder,
 som gjort gatorne och stottstrapporne ytterst hala,
 samt kommit Mälaren att resa sina börst, det vill
 säga sina vågor, och gifwa uppsjö isfrån sig. Argus
 har under tiden, likt Carl den 12:tes Lif, och Munds-
 trumpetare i Bender, fått legat stilla i ett ange-
 nämt vinterqvarter, till dess han nu med sin armé
 uppbröter, som det förmodas, i nästa vecka, hvars
 wid åttifviga recognosceringar torde förutgå, äfwen
 som flere patrouller affändas till collegierne och an-
 dra råtter för att hämta fourage för wintren.
 Journalen och Dagligt Allehanda hafwa emellertid
 följt Herrar Revisorer i spåren, ungefär som bonds-
 skälförne på landet följa förbedmännen, med sino skä-
 ror; den förre dock lemnande ett och annat strå till
 efterför. Theaterns Gudinna har uppträdt änyo
 på scenen under högst fredliga aspekter, och sielfs
 wa Stockholms Posten har med en owanlig tyfmad
 skelat på den värda damen; Granffaren har till
 det mesta häst sig i trapporne, medan Conversa-

tionsbladet i sällskap med flere provincestidningar
 gått Brandson. Stockholms Dagblads närings-
 righet har låtit uthänga sig i en stor stolt af groft
 Novembervapner, hwilket lifasom sumpen på kaffer-
 tillkännagifwer det fridande årets nattande till ett
 wälsignadt slut jemte en förhoppningsfull prenume-
 rationstid på det följande. Kärleken har slagit ut
 sina wingar öfver förlofningar och copulationsskatter
 och krambodarna wänta mot julen sina wänliga
 blomsterrabatter. Gifningarnes werld underhålls
 lika flitigt som förr af Dagbladen, hwilka i det
 let lifna luntan, hwarwid man på Djurgårdsöns
 husen, tänder sina lerpipor. Hushudskallestaten
 för upplysningens regioner tyckes vara bestämd
 kring Nygatan, dock har ljuset ledt sina strålar äf-
 wen åt Regeringsgatan och Storgatan på Ladu-
 gårdsklandet, och lofwar derigenom framdeles felhet
 från de strapager, som å Rungsholmen, om ej af
 sablar, dock af slungstenar stundom föröfwats. Så-
 dane tjenstwillige lifna torparne, hwarom sagan be-
 rättar, att de alltid bära en sten i mund. Julgö-
 ten lära Revisorerne ha hopp om att få äta hem-
 ma, sedan de spifat lutfisken här. Dimmone kasta
 ännu ofta sitt omhänge öfver dagen, och wäntas
 som spatserat på fruset watten i November, torde
 få gå i wäta i December, till besvär för Herrar
 Medici på nyåret. Barnabäckerne stå som amno-
 cerande ammor i Tidningarne och utbjuda sin tjänst
 med god och tillräcklig föda, och till Julen hoppas wi
 ännu få ett dusin. Poetsiens skäl lofwar ringa
 för, om ej Swenska Akademien gunstbenäget dras
 ger oren ur brunnen den 20. Pastorater hafwa löst
 fläkta sparswar flugit i mund på mången wälg,
 och hymen knyter troligen häraf sin frans för fram-
 tiden, till förlust för de Stockholmska Majestärens
 Kruterpeditioner synas för framtiden, efter de flera
 Kruterexplosionerne wid Ravarino, utan själspått
 kunna löpa af stapeln med wibatrof i försläwren.
 Adam och Ewa kunna på julastonen säkert nu som
 förr räknas på mången orm med glitter i hand till
 ett syndasall eller concours borttåt påst. Men wi
 hafwa nog akuisiterat, och fluta dersöre med broad
 wi sagt. Dagranden synes, solen går upp och på-
 far i dag, det älskade namnet OSCAR. Solsträngen
 står ett hurra, och innan gwallen skall på wära gläd-
 äfwen stå ett dyligt.

Stockholm,

Elmés & Granbergs tryckeri.

R o m e t e n.

N:o 97.

Onsdagen den 5 December 1827.

Akustik.

Fragmenter ur min Resejournal.

Gården från Wreta. Barndomsminnen. Staffis bruk, m. m. jemte ett bihang, innehållande ett projekt till upprättande af ett Nödswareband på Kolmården till litteraturens befrämjande inom Söderne-landet.

Soln spänner före sin lättfota säle,
Samma gör jag med min tungfot också.
Solgudens kastar en gullmanig stråle.
Min bar en hängman, som Warulfwens, grå.
Soln för i fursprång på himmelsblå hälfen,
Jag öfwer hälfen
Åneker i sand mellan stökar och strå.

Soln druckit daggwijn ur rosornas koppar.
Jag tömt min sump, af kichorie gjord.
Soln är en guldklimp bland himmelska kroppar.
Jag är en tillknådad lerklimp i nord.
Hon är en Sultan, som Asterbom säger,
Blomster — des låger.
Mitt war i natt på gåstgisswerstans bord *).

Soln bår på hiespan ett strålande pansar.
Jag bår en mössa med spånne af tenn.
Tusende mil i sekunden hon dansar.
Jag uppå timmen i kolunk för en.

*) Detta sista må tagas hyperbolice? Författaren har dock en gång på en Gåstgisswaregård nödgats bädda sitt låger på ett bord för att undwika blifwa uppåten af möss och andra odjur.

Hon kuffar ofwan och jag kuffar nedan.
Hon har en bredan
Wäg. Jag en smal mellan stökar och sten.

Soln efter ordres skall resa, och får ej
Wita från kosan det ringaste grand.
Dyligt i pafets, man gifwit mig, får ej!
Fritt jag får fårdas kring watten och land.
Soln har den åran att hålsa på Englar,
Blommornes stenglar
Någa för mig uppå tuswornas rand.

Solen har råd att förgylla all werlden.
Jag ej en gång att förgylla min ring.
Soln uti rymden får sågnas af gården,
Lärkorne drilla i rymderna kring.
Håstens trumpet är min waggång i såtet,
Dito det låtet
Wonden ger från sig wid bromsarnes sting.

Soln kastar guldmunt kring hjerber och dalar.
Jag mina slantar för barnen wid grind.
Soln för på gullmoln i himmelsblå palat.
Jag mellan tallar och björkar och lind.
Hon mellan ljusfloder. Jag mellan bäckar.
Solen har släckar.
Jag mina finnar på haka och kind.

Men himmel och alla Englar! Serapher, Cheruber! till hwilken tragt nalkas jag? Är det ej mina sörsta barndomsställen? Jo, de stå ju ännu qwar alla dessa mina fordna lekamtater: de rala björkarne i sina hwhita snörklif; de långstaggade granar-